

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih tednih ob **torih, četrtek in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.—, za pol leta . . . 6.—, za vsa leta . . . 12.—. **Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.**

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računne po tarifu v petitu; za naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odrta reklama cije so preste poštom.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinosti je moč“.

Sanjarije,

ki pa so morda vendar izvedljive!

Morda pa vendar ni res, da je vse le prazna sanjarija, kar „sanjamo“ mi slovenski radikalci; morda pa vendar-le pridemo kedaj do tacega osiguranja narodne bodočnosti, kakor si je mislimo mi „najivni“ ljudje. Svet je okrogel, časi so spreminljivi in z istimi se spreminjajo včasih tudi — ljudje.

Ni ravno dolgo temu, ko so se še jezili na nas „radikalce“ sicer pošteni možje in rodoljubje, češ, da le kompromitujemo našo stvar in le obtežujemo delo našim poslancem, se svojim vednim naglašanjem vzajemnosti v koristih Hrvatov in Slovencev; in res ne vemo, ali se je že posušilo črnilo, s kojim so bili napisali posvarilo na našo addresso, naj vendar enkrat mi „najivni ljudje“ nehajo „sanjariti“ o tisti slovanski vzajemnosti, ki živi le v veselih družbah ob čašah šumečega in iskrecnega se vina.

Istotako ni še dolgo temu, ko se je trdilo, da nikakor ni umestno tisto naše vedno „zagajanje“ v sedanji sistem in seobno v duvalizem. In kolikokrat smo morali čuti kar sumarična obsojanja Hrvatov, ker se toli trdovratno bore za uresničenje svojega starega državnega prava, in kolikrat se je uverjalo, da Slovencev ni malo ne briga to državno upravo?!

Na vsa ta „posvarila“ in na ta vprašanja dala je odgovor „Südsteierische Post“ v uvodnem članku svoje letošnje 36. številke; torej list, ki je menda najmanje „sanjarski“ in „najiven“ med vsemi našimi glasili. Priznati moramo, da se ne spominjamo, da bi bili kedaj še čitali v katerem listu poznane oportunistične struje v Slovincih toli vnetega zagovarjanja onih stremljenj, kojim živimo in kojim posvečujemo svoje napore mi „radikalci“. Toda čujmo!

„Südsteierische Post“ piše v svoji številki od minole sobote:

„Žalostna posledica duvalizma je ta, da sta

PODLISTEK.

2

Ptiči v kletki.

Svedski spisal Thore Blanche; iz češčine prevel I. P. (Dalje)

Odhajaje domov, stopil je v prodajalnico ter kupil pol kile grozdja. Ko je prišel v tretje nadstropje, stala je na vratih, rudeča in vroča, s kuhinjskim zastorom, in čakala ga z odprtimi rokami. Ne, nezaslišano! Kakov sladkosnedež je! Ona je bila razumneja, kupila je le nekaj jabolk. Radoveden je, kaj bosta imela za obed? No, nekaj malega bo že! Ni-li malo gladen? Da ne bi bil!

Izmuznila se mu je ter tekla v kuhinjo, kjer jo je zopet vjel ter poljuboval baš pred nosom smejoče se kuhinjske dekle, katera je v nagrado za to, da je kuhala mleko po ognjišču, mesto v loncu, in da jima je dosledno prinašala na mizo belo kamenje mesto na mehko kuhanih jajec, dobivala skromno mezdo petih kron mesečno.

Sobi, v katerih sta prebivala, bili ste dosti veliki in lepi ter syetli — solnčni žarki odbijali so se na pobeljenih zidovih nasproti na dvorišču, — toda pohištvo bilo je nepravilno; bilo je po-

le v toli rahli zvezi dva tako sorodna in tako tesno sosednja si naroda, kakoršna sta hrvatski in slovenski narod; da se to stran Sotle le poredkoma govori in piše o Hrvatih, a onkraj te obmejne reke le redko kedaj o Slovincih. In vendar, kako navezana sta ta dva naroda jeden na drugega, kar se je čisto pokazalo in se še pokaže v dnevih sile. Uprav sedaj, ko je vedno pogostejše čuti besedo „federalizem“, koja prodira celo v take kroge, iz kojih je bila strogo izključena nekdanj, morali bi tudi slovenski in hrvatski politiki pogumneje povzdigniti srce in glavo, obrniti svoj pogled, preko malenkostnih dnevniških preprirov, v najbližjo bodočnost, da-li še ni napočila jutranja zarja boljših časov, o kojih so sanjali naši pesniki. Češko vprašanje hiti proti svojem dozorenju, a rešenje tega vprašanja znači federalizem (zvezo posamičnih samostojnih skupin v jedno državno celoto). Da pa Jugoslovani ne bodo na škodi o predstoječem preosnovljenju države in da jih ta dogodek ne zaloti nepripravljene, potrebno je v prvi vrsti, da se Hrvatje ujunačijo in povzdignejo do naroda-voditelja med Jugoslovani avstrijskimi. Pred vsem treba tam složnosti. Sedanji zavoženi in razdejani strankarski odnošaji v Hrvatski morajo v srce boleti vsacega slovanskega patrijota. Celó veliki narodi slabé vsled preobitega strankarjenja, mali pa obsojajo s tem sami sebe v popolno onemoglost. Kakor da ne bi bilo zadosti s sedanji tremi strankami, razdelila se je sedaj še stranka prava v dve skupini (A je nade, da se ti dve skupini skoro zopet združiti. Opomba ured. „Edinosti“.) Hrvatje, ki so tako srečni, da imajo svoje zgodovinsko hrvatsko pravo, morali bi pravo za pravo poznati in se oklepati le jedne jedine stranke, namreč one, ki se drži in ki brani zastavo nezavisne svobodne hrvatske države pod žezlom prejasne hiše Habsburgov, v zvezi z drugimi zveznimi državami avstrijskimi, toda popolnoma nezavisno od Ogerske.

V kako razmerje do hrvatskega središča naj bi stopile Bosna in slovenske pokrajine, to se

znati na njem, da je iz vseh koncev sveta vkup nanešeno.

Toda kaj na tem, da jima je jedna soba služila za salon i za obednico. Zato je pa spalnica bila razkošna, z rudečim podnebjem nad posteljama in prebarvarnim umivalnikom, izgledajočim kakor da je nov. Nazivala sta svoje stanovanje malim gnezdom. Bilo je visoko, ravno pod streho in vsakteri njiju pripomogel je zanje po svoji moči.

Na pomlad začela je mlada gospa očevidno bolehati; bila je bleda in imela je črnoobrobljene oči.

Toda kmalu je okrevala.

Prehitro tekla je bila po stopnicah; stari kontrolor hvalil je Boga, ki čuva paznim očesom seobno nad ptiči na polji. A soprog plakal je pri postelji soprogini, preklinjal te stopnice ter jo nosil iz početka v naročji na ulico.

Ko je prišlo poletje in je nastala doba počitnic, bilo je v banki živo. Sedaj šlo jima je za to, da si še kaj prislužita posebej. Toda povsod je bilo vse polno mladih gospodov, kateri so osvedočili čilost in se dosedaj še niso priučili ti „kunšti“, v petih urah dogotoviti delo, katero se je moglo dovršiti prav lahko v treh.

pokaže samo po sebi potom splošnih državnopravnih pogajanj z ostalimi deželami Njegovega Veličanstva cesarja. Najbrže bodo Slovinci prešibki, da bi mogli zasnovati lastno državo v federativni državi avstrijski, taka zvezna država bi teško prišla do važnosti in veljave nasproti večjim skupinam. Zato bi bilo želeli, da Hrvatje in Slovinci sklenejo pošteno pogodbo, ki bi čuvala njih posebnost in enakopravnost.

O poznanem nasprotstvu hrvatske stranke prava proti imenu „Ilirija“ izognili bi se lahko temu imenu; toda temeljna ideja ilirizma, namreč združenje slovenskega, hrvatskega in srbskega plemena v jedno upravno obsežje pod dvojnimi orlom avstrijskim, je bila vendar-le prava. Pravoslavni v Bosni in Slavoniji ne bi trebalo izključiti; saj je celó v kraljestvu Srbskem ljudij, ki si v novejši čas žele aneksije po Avstriji (???) Uredn.), čemur se ni čuditi ob slabem gospodarstvu Milana in družbe.

Kakor soplemeni bratje položili bi torej Hrvatom na srce, da storé enkrat konec svojim strankarskim preprirom, da energično uduše osebne ljubosumnosti ter da se postavijo na strogo jedinstveno državnopravno pozicijo, ki bode silila do spoštovanja. Le tako morejo imponovati ukupni državi, nje narodom in strankam, le tako si bodo mogli priboriti častno stališče ob splošni pogodbi, vsled kojega se jih bodo smatralo za bodočo kristalizacijsko točko za administrativno združenje vseh jugoslovanskih plemen, živečih pod žezlom Habsburgov.

Južnjaštajerski list je govoril uprav v lapidarnem štilu za — naše nazore, za nazore „najivnih ljudij“, a ponavljamo, da ta list pripada od nekdanj oportunistički struji v Slovincih.

Da ponovimo na kratko:

„Südsteierische Post“ je potrdila, da so Slovinci in Hrvatje navezani jeden na drugega in da je z ozirom na ukupnost interesov pre malo duševnega kontakta med tema dvema narodoma. Priznava torej, da vzajemnost med tema naro-

Na pošti tržili in kupčevali so za nedeljsko službo; oni, kateri so imeli sredstev, užili so jednodneven počitek, šli na izlet in vrnili se domov sveži in ogoreli — ti pa, kateri tega niso mogli, vtaknili so nekaj kron v žep, ostali doma in lepo poslušali, kako se je dobro godilo drugim.

Mladi par iz Vazinega mesta ni imel teh sredstev.

Res, čudovito drago je življenje! Črevljar hoče denarja, krojač in šivilja tudi ne delata zastonj, jela se ukrasti ne more in ne sme in gospod zdravnik tudi ne more oditi, ne da bi se mu plačalo, četudi je očevidno, da silno nerad kaj vzame.

Hodila je po svojega soproga zvečer, ko je dogotovil svoje delo.

Bil je truden in bolel ga je hrbet, a ko so se srečali njiju pogledi, nasmehnil se je — a ko je čutil njene roko, počivajočo tako zaupljivo in mirno v njegovi, izginila je tudi njegova trudnost.

Je-li danes imel mnogo dela? Da, te proklete drobnarije! Še pod zemljo bi spravile človeka — — hm! to je jako težko. No — in ona? Je-li imela danes popoldne mnogo pisem? O, nikakor ne, moj dragi, sredi leta tega ni ravno preveč! (Konec prihodnjic.)

doma ni nikaka „neizvedljiva sanjarija“, ampak živa potreba.

„S. P.“ priznava, da se češko vprašanje bliža svoji rešitvi v smislu federalizma; — da po rešenju češkega vprašanja pride trenotek splošne preobrazbe države v zmislu definitivnega odstranjenja dosedanjega centralizma in pa združenja Hrvatov in Slovencev v jedno administrativno skupino.

Iz tega sledi, da je opravičena nada do uredbe te naše države v zmislu narodne avtonomije; in ker moramo priti do take uredbe le po predidšem rešenju češkega vprašanja, je tudi jasno, da nimajo prav oni, ki trde, da se mi Slovenci moramo le bati rešenja češkega vprašanja, češ, da nas Čehi potem izdajo. Najvažnejši pouk, ki ga moremo crpiti iz razmotrivanja mariborskega lista, je pa ta, da ima vendar le prav „Slov. Svet“, ko trdi v jedriner, da ideja narodne samouprave ni malo ni nasprotna uresničenju državnega prava češkega in hrvatskega, ampak da bi prva le gladila pot poslednjemu.

Še drugo res zlato besedo je izrekla „S. P.“ Nam očitajo, da smo sanjači, ko opozarjamo na neizogibno preobrazbo države v zmislu varovanja samodoločbe narodov. Pravijo, da smo sanjači, ker se ne brigamo raje za vsakdanje potrebe in aktualna vprašanja. Vemo, da ni smeti zanemarjati vprašanj, ki so na dnevnem redu in mi se tudi res bavimo po svoji moči in po svoji vednosti z vsemi temi vprašanji; vemo na dalje, da preobrazba države, kakoršno imamo mi pred očmi, še ni aktualna in da ne pride na dnevni red ni danes ni jutri. Ali zlat je vendar opomin, ki ga je napisala „S. P.“: da važni dogodki ne zaloté našega naroda — nepripravljenega! Kaj potem, ako nam danes ali jutri ponudi krona bel listič: tu napišite svoje želje! — kaj potem, ako narod ne bode vedel česa odgovoriti, ker ga nismo primerno pripravili na ta trenotek?! Zamujen bi bil ta trenotek! A taki zamujeni trenotki se povračajo le v dolgih presledkih ali pa — nikdar več. Ali niso torej Herostratje oni, ki duše v narodu vero v njega idejale?! Da, Herostratje so to in mi ostanemo tudi v bodoče hladni do dna duše, ko nas bodo zmerjali s sanjači, kadar bomo zastavljali svojo besedo, pozivljajočo narod, naj ne pozabi v malenkostnih bojih na velike cilje. —

„S. P.“ pozivlja Hrvate, naj se postavijo na strogo državno pravno stališče, ker je uverjena, da pod peroti tega zgodovinskega prava pridemo do osiguranja svoje bodočnosti tudi mi Slovenci in da v jedinstvu s Hrvati pridemo do tega, da bomo imponovali svetu. S tem so dobili odgovor tudi oni, ki se boje „izdajstva Hrvatov“, ako bi isti dosegli uresničenje svojega državnega prava.

Sedaj pa glavni zaključek. Misel federativne uredbe države, misel jačenja in samostojnosti posamičnih delov iste, prodira bolj in bolj. To načelo je dijamentralno nasprotno načelu centralizacije. Ako hočemo torej, da se država osnuje v zmislu, naznačenem v izvajanjih „S. P.“ — in to gotovo na srečo Slovanov avstrijskih —, je jasno kakor beli dan, da se mora umakniti sedanji centralistiški sistem. Ogenj in voda se ne moreta družiti.

Ali je torej boj proti sedanjemu sistemu res tako neumesten, kakor so trdile nedavno „Novice“?! Ali ni marveč neizogibna potreba, ako hočemo Slovani v tej državi res kedaj živeti in ne samo životariti?!

To pa že rečemo: ta najnovejši pojav v slovenskem novinstvu nam bode le v vsodbu, da ostanemo tudi v bodoče, trdno in nepremično — „najivni“ ljudje. Saj so nam potrdili od strani, od katere bi se bili tega nadejali najmanje, da so naše „sanjarije“ vendar le izvedljive.

DOPISI.

Iz Pazina, 5. maja 1896 — Junaški čini avite kulture. — Dne 1. marca t. l. — bilo je v nedeljo — je šla ob 11. uri zvečer

četvorica pazinskih mladeničev, bivajočih v obliži pazinskega grada, po mestu domov. V središču mesta blizu kavarne jih je začel nadlegovati neki v službi pazinskih Italijanov stoječi Henrik Vidmar na tak način, da so se že tam sprli z njim. Toda je bila slučajno policija koj pri rokah, ter jih pomirila, rekši Vidmarju, naj se spravi domov. Pota namreč k Vidmarjevemu stanovanju ter k stanovanjem naše četvorice so bila baš nasprotna; Vidmar naj bi šel proti jugu, a četvorica proti severu. In res sta nastopili nasprotni si stranki vsaka svojo pot proti domu. Policija je mislila, da je ni več treba, zato je šla opominjat gostilničarje, naj zaprejo gostilne, ker je že minola policijska ura. Ali Vidmar je bil drugih mislij kakor policija. Kakor hitro je policija zginila, obrnil se je ter stekel za četvorico mladeničev, misle, da jih on, veliko starejši in kreprejši od njih, vendar le malo oklesti ter da se bode drugi dan lahko hvalil se svojim junaškim činom, češ, da je štiri „ščave“ ugnal v kozji rog. Posebno mu je bil pri srci neki Sestan. Zato pa, dotekši četvorico, spravljal se je najprej na Sestana. No, ostali trije izpolnili so svojo dolžnost. Branili so namreč svojega tovariša ter Vidmarja tako oklestili, da je kakor premagan pes cvilil zvil rep med noge ter — ker je ustvarjen po človeški podobi — jokaje tekel v kavarno, kjer je bila zbrana „italijanska inteligenca“ (!?) Pazin-grada, kakor se je sama nazivala v svojih dopisih o tej aferi v italijanskih listih, ter jej povedal kako se mu je zgodilo.

No, ta inteligentna italijanska tolpa, pripravša se, da so bili samo štirje golobradi „ščavi“, ki so Vidmarja nabili, dobila je „kuraj“ ter jo udrla za njimi v nemalem številu okolo tridesetih glav. Šumeča in urleča je začela vsipati kamenje za njimi in ko so se ti poskrili, navalila je s kamenjem na hiše mirno spečih ter jim razbijala opeko in stekla. Svesta si svoje nadmoči izzivala ter žalila je policijo, ki je zaradi malega števila — jeden mož in pol — zavzela nekako opazovalno stališče.

Ko se je italijanska ta „inteligencija“ razšla vsled pozne intervencije žendarmerije, nastal je v mestu mir.

Mi nismo hoteli ni besedice črhnuti o surovosti naših Italijanov, ter se nam zdi sploh škoda za črnilo in papir, ki bi ga porabili zaradi te druhali.

Ne pa tako italijanski listi v Trstu, v Poreču in v Pulji. Ti listi so bili polni najpodejših lažij. —

Slikali so vso afero tako, kakor da se je godila po dnevu ter da so hrvatski mladiči, tulé in izzivaje, nadlegovali mirno se sprehajajoče pazinske meščane, prepevanjem hrvatskih veleizdajskih pesmi ter jih slednjič celo napadli s kamenjem.

Mi seveda se nismo hoteli boriti z biki ter smo pustili, naj pisarijo italijanske revolver-novine, kar jim drago.

Pričakovali smo pa, kaj poreče k temu c. k. sodišče.

No, in sodišče je tudi res reklo svojo. Minoli teden se je namreč vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču kazenska razprava proti izgredu in bilo je obsojenih blizu 24 oseb, deloma na denarne globe do 30 gld., deloma na zapor do 21 dni. Glavni junak iz italijanske strani. Ruggero Camus, ki je baje liki Barattieri — vodil naskok — na Menelikovo-Straničevo vojsko, je dobil 21 dni zapora. Vitezu Schwarzu, bivšemu okrajnemu glavarju v Pazinu, če biti gotovo žal, ko dozna to, kajti on in Ruggero Camus sta si bila dobra prijatelja, in mrmral bo s seboj: Kako je to vendar mogoče, da je bil obsojen moj Rugger, saj se za mojega kapetovanja v Pazinu ni zgodilo nikdar kaj takega, in vendar je moj Ruggero naklepal že mnogo hujših, nego je bila ta.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. maja 1896.

Kolikor besed toliko zavijanja. Včerajšnji „Piccolo“ je zabeležil govorico, ki se je baje širila po kuloarjih poslanske zbornice na Dunaju, da namreč grof Badeni ni nič kaj zadovoljen s postopanjem večine deželnega zbora istrskega v zadnjem zasedanju ter da je zažugal celó z razpuščenjem tega deželnega zbora, ako bi imele stvari

iti tako dalje; a bodoči deželni zbor da hoče sklicati — v Pulji! Pozneje pa da se je nekoliko premislil, uvidevši, da je vendar preostro sodil.

Ta vest „Piccolova“ pustila nas je čisto hladne, prvič zato, ker ne smatramo baš „Piccola“ zanesljivim virom in je mogoče, da tiči koji posebni namen za tem strašilom poročevalca „Piccolovega“; v drugo pa nam res nikdo ne sme šteti v zlo, ako smo postali trdovratni neverni Tomaži gledé na dispozicije avstrijskih državnikov o presojanju žalostnih razmer istrskih. In še posebno z ozirom na dejstvo, da so se ravno v najnovejši čas jele stvari v Trstu sukati tako, da moramo biti pripravljeni na — najneprijetnejše stvari!

Ne prihaja nam torej na misel, da bi hoteli ozbiljno premotrivati vest „Piccolovo“ o nakanah grofa Badenija gledé na razmere v Istri, le laži in zavijanja, ki jih je nadovezal „Piccolo“ tej vesti svojih dunajskih poročevalcev, hoteli bi obesiti nekoliko nižje, da si jih lahko ogleda vsakdo.

Povejte nam, ali naj se jezimo ali naj se smejemo trditvi „Piccola“, da če je kedaj bilo koje zbornice, ki je delovala vestno, brez strankarskih ozirov, ne oziraje se na obstrukcijo predzrne in netolerantne hrvatsko-slovenske manjšine, je bila gotovo zbornica istrska! Kaj pravite k temu, a! Nočemo govoriti o glasovitih napadih na naše poslance, nočemo govoriti o tem, kako so naše zastopnike ovirali brutalno silo v vršenju njih parlamentariške dolžnosti; nočemo govoriti o tem, kakó so jih, dasi zastopnike večine prebivalstva, vsem parlamentariškem načelom v zasmeh, izključili iz vseh odsekov; nočemo govoriti o tem, kakó so jezik večine prebivalstva gonili iz zbornice; nočemo govoriti o tem, kako so zavrnilo prošnje siromašnih ljudskih učiteljev le zato, ker so ti učitelji po večini slovanske krvi — torej le iz strankarskih ozirov —; nočemo govoriti o tem, kako so odrekli sredstva za snovanje novih šol le zato, ker bi se take šole snovale tudi za slovanske občine — torej zopet iz strankarskih ozirov — vsega tega nočemo omenjati, ampak konstatujemo le, da so na Najvišjem mestu odrekli potrjenje ravno najvažnejemu sklepu zadnjega zasedanja deželnega zbora istrskega, ker so se po istem kršile ustavne pravice.

Za obsodbe s take strani seveda nima zmisla „Piccolo“, zato pa zatrjuje resnim obrazom, da v očigled „korektnemu postopanju“ patrijotiskega mesta poreskega nima vlada nikakega razloga za razpuščenje in za sezvanje novega deželnega zbora v koje drugo mesto.

Tudi v obleko ovčje krotkosti se zna skriti naš „Piccolo“. Siromak ne bi hotel razburjati strasti v deželi, kjer se vse ljudstvo udeležuje volilnega boja. Dubovi bi se burili brez potrebe. Da se pa še bolj prikupi grofu Badeniju in ga potem ložje uveri o veliki miroljubivosti ljudi „Piccolove“ vrste, vzel je rveše v roko kadilnico neslanega servilizma, govore o prosvitljenem duhu ministerskega predsednika, ki mu ne dovoli, da bi kaznoval toli vestno in v svojem postopanju samozatajevalno stranko italijansko!

Še enkrat vprašamo: ali naj se smejemo, ali naj se jezimo? Ali pa naj morda pomilujemo ljudij, ki nimajo niti toliko poguma, da bi tudi navzgor očitno pripoznali, kar hočejo?! Toda iz teh lažij in zavijanj zveni jasno in razločno strah pred možnostjo, da bi jim vlada slednjič vendar utegnila malo gledati na prste! Iz tega strahu mogli bi tudi gospodje na Dunaju sklepati — marsikaj!

Parlamentariške stvari. V včerajšnji seji proračunskega odseka poslanske zbornice je poročal posl. Kathrein o stanju delovanja pododsekevega gledé predlog za uravnava uradniških plač. Izjava, ki jo je podal finančni minister o tej priliki, utegne dokaj popariti uradniške krogé. Rekel je sicer, da vlada le z veseljem pozdravlja rešitev teh predlog, da pa istih za sedaj ne more predložiti v cesarsko potrjenje, ker še niso rešene predloge za pokritje te narasle potrebščine. Potem je odsek vsprejel penzijski zakon, kakor ga je vsprejela gosposka zbornica. Glasom izjave finančnega ministra predložil se ta zakon še v tem mesecu v cesarsko potrjenje.

Italijanska poslanska zbornica. V včerajšnji seji nadaljevala je italijanska komora razpravo o zakonskem načrtu gledé povišanih stroškov za vojno v Afriki. Seja je bila zeló viharna, kakor se je bilo nadejati temu. Večina govornikov

izrazila se je proti nadaljevanju vojne v Abesiniji in obsojala je kolonijalno politiko vlade. Najostreje je govoril poslanec Macola, kojega je poslušala vsa zbornica neobičajno pozornostjo. Govornik je živo slikal težave, v koje se je zapela Italija z nepotrebno vojno v Afriki in naglasil je, da italijanska vojska v Afriki ne bi bila jednako močna abesinski, niti če bi imeli Italijani 150.000 mož v Eritreji na razpoloženje. Svoj govor je zaključil, zatrdivši, da je Italija žrtev neopravičljive nepopolnosti svoje vojske in neumestne politike. Mnogo let mine, predno bode mogla Italija dokazati svetu, da ni popolnoma poneumila. — Posl. Casale je rekel, da je bila objava poročil o dogodkih v Afriki pravi moralni poraz. Hudo je kritikoval namere ministerstva gledé Afrike ter obžaloval, da je vojno ministerstvo objavilo to ali ono brzojavko, koje bi bilo moralo ohraniti tajno. Vojni minister Ricotti se je na to oglasil, zavrnivši poslanca Casaleja, da sedanje ministerstvo ne bi bilo objavilo Baratierijeve brzojavke gledé vedenja (zeló slabega!) italijanskih vojakov v bitki pri Aba Garimi, toda to brzojavko je bil že objavil bivši ministerski predsednik Crispi. V seji navzoči poslanec Crispi je tej trditvi oporekal najodločniše. Na to je navstal v zbornici strašen hrup. Poslanec Sacchi je zahteval, da naj se prejšnje ministerstvo stavi na obtožno klop, ker je sleparilo javnost in parlament, kar dokazuje objave o dogodkih v Afriki. Na Sacchijevo opazko skočil je Crispi po koncu, rdeč kakor kuhan rak, ter kričal, da on, Crispi, nikdar ni objavil dotične brzojavke in imenoval je lažnikom vsacega, kdor bi trdil kaj takega. V zbornici navstal je zopet hrup. Sacchi pa je zatem nadaljeval mirno, da naj se stavi pod obtožbo tudi sedanje ministerstvo, ako je res, kar trdi Crispi, kajti v tem slučaju bilo bi dokazano, da tudi sedanje ministerstvo slepari javno menenje. — Crispi je na to prosil besede za osebni, stvarni popravek, toda predsednik Villa ga ni hotel niti poslušati. Grenka je ta, za bivšega vsemogočnega ministerskega predsednika! — Sejo je pretrgal predsednik, ne da bi bila končala razprava.

V parlamentarnih krogih italijanskih je obče menenje, da o razpravi gledé Afrike ne bode političkega glasovanja.

Italija v Afriki. Italijani slavijo zopet „zmago“ v Afriki, toda „zmago“, kakoršna izvestno ne poviša slave dovoljno kompromitovanega italijanskega orožja. General Baldissera je, glasom službenih poročil, res došel s svojimi krdeli v Adigrat, v to velevažno italijansko postojanko, toda isti ni osvobodil obkoljene utrdbe, kakor bi hotela to morda trobiti v svet razna italijanofilna glasila. Ta „osvoboditev“ utrdbe Adigrat nam je zares prava uganjka. Pred par dnevi je bil general Baldissera sam sporočil v Rim, da mu je zaprta pot v Adigrat, in sedaj pa je kar h krati „osvobodil“ utrdbo, ne zmenè se za vojski ras Mangaše in ras Alule, ne brigajoči se za Italijanom sovražna plemena pokrajine Agamè, ki so složno in trajno doslednostjo obkoljala utrdbo. Kako se je mogel dogoditi tak čudež? In pravi čudež je to, da je general Baldissera „osvobodil“ obkoljeno utrdbo v očigled njemu desetkrat mogočnejšemu nasprotniku, ne da bi bil počil jeden sam strel! No, naše menenje o tej „osvoboditvi“ in zajedno tolmačenje tega „čudeža“ pa je jednostavno to, da so Italijani odkupili posadko, baš tako, kakor so odkupili za 2 milijona tolarjev obkoljeno utrdbo Makalè. Saj denarja imajo tako — „preveč“! (Glej poročilo o seji italijanske poslanske zbornice, objavljeno v današnjem zjutranjem izdanju.) V tem domnevanju nas potrjuje vest, došla iz Rima, da se je ras Mangaša s svojo vojsko po noči od 4. na 5. t. m. kar nenadoma umaknil od Adigrata, pustivši Italijanom svobodno pot do utrdbe.

A službena poročila niso doslej niti črhnila o tem, kakó se je pravo za pravo izvršila ta „osvoboditev“ in kam je šla „osvobojena“ posadka? Samo to so objavili, da je Baldissera sporočil v Rim, da Italijani Adigrata, kljubu strategički važnosti te utrdbe, nikakor ne morejo pridržati v svoji oblasti. Torej baš takó, kakor svoječasno — Makalè!

Različne vesti.

Imenovanje. Nj. Vel. cesar imenoval je finančnega svetovalca Ljudevita Hočevarja višim finančnim svetovalcem v področju finančnega ravnateljstva v Trstu.

Lep izgled! — Iz Gorice nam pišejo: „Goriška ljudska posojilnica“ je imela svoj redni občni zbor v nedeljo dne 3. t. m. Iz poročila je posneti, da je imela l. 1895 gl. 255.000 prometa, ter čistega dobička gl. 3470,68. Zbor je zaključil, darovati od čistega dobička gl. 200 „Sloginim“ zavodom, gl. 25 „Goriškemu Sokolu“ in gl. 25 za „Knjižnico za mladino“, ostali znesek odpade kakor nagrada ravnateljstvu in v rezervni zalog, ki znaša po občnem zboru nekaj čez 11.000 gl. Pri volitvi ravnateljstva so bili izvoljeni zopet stari možje. Dosedanji 12letni predsednik dr. Nikolaj Tonkli ni hotel prevzeti več te častne naloge in radi tega je bila odločena nadopolnilna volitev v ravnateljstvo in ona nadzorstva za nedeljo 17. t. m. — Lep izgled „Goriške ljudske posojilnice“, v kolikor se dostaje darov v dobrodelne namene, priporočamo toplo v posnemanje.

„Gorenjski Sokol“. Minolo nedeljo se je vršil v Kranji ustanovni zbor „Gorenjskega Sokola“ ob velikem zanimanju rodoljubov gorenjskih. Starosto je bil izvoljen g. Avgust Drukar. Po zboru je bil prijateljski sestanek v gostilni Petra Mayerja, kojega se je udeležila tudi deputacija ljubljanskega „Sokola“ se starosto drom. Tavčarjem na čelu, in pa tudi drž. posl. Koblar, ki je naglašal, da se ne prišteva onim, ki so izrekli svoj anatema nad sokolstvom, kojemu je naloga buditi narod, kajti od Boga nam je dana naloga, da branimo svojo domovino. — Novemu društvu ključemo i mi od obal Adrije krepak in navdušen: Na zdar!

Zadružnike „Tržaške posojilnice in hranilnice“ opozarjamo se enkrat, da bode v nedeljo dne 10. maja občni zbor v prostorih „Slovanske Čitalnice“, Ulica San Francesco št. 2, in sicer ob 9. in pol uri, kakor je bilo že naznanjeno.

Ali še ne bode konca?! Te dni je bil obsojen pred tukajšnjim deželnim sodiščem neki I. J., radi gnusnega zločina proti pravosti. Ker je dotičnik Slovenec, porabil je konservativni „Mattino“ zopet to priliko, da je v svojem poročilu opetovano in demonstrativno naglašal narodnost obtoženčev, govore o „slovanskem agitatorju“, o „slovanskem mučniku“, o „glasovitem slavoflu“ — z očevidnim namenom, da nekoliko blata odpade na vso našo narodnost. Kedaj bode vendar konec temu zlobnemu identifikovanju vsacega zločinca z vsem narodom slovenskim in njega poštenim političkim stremljenjem? Ali je dostojno tako postopanje konservativnega glasa? Ali ne bi smeli zahtevati od glasila, ki se rado ponaša svojim patriotizmom, da kraj vseh političkih nasprotstev vsaj ne žali na toli ostuden način jedne cele narodnosti, koje pripadnikom ne more nikdo odrekati državljske in dinastiške zvestobe? Nasprotujte v božjem imenu — ako že menite, da drugače ne morete pokazati svoje velike državniške modrosti — političkim in narodnim stremljenjem naroda slovenskega, ali vsaj toliko spoštovanja pokažite do tega naroda-siromaka, da ne bodete vzbujali domnevanja, da je to narod — samih zločincev! Ali vas ni sram, da moremo konstatovati, da se je celo razvpiti „Piccolo“ vedel veliko dostojneje v tem slučaju. Ali se vam zdi res posebno častno, da ste zlezli pod nivó „Piccola“?!

Tudi nekaj statistike. Pišejo nam iz Pazina: Pri vojaškem naboru, vršivšem se pretekli teden pri nas za sodni okraj Pazin, je bilo v vojake potrjenih 171 mladeničev. Od teh je komaj 7 priseglo v italijanskem jeziku. Ako se pomisli, da se glase imena sedmorice, ki je prisegla v italijanskem jeziku, na Strasič, Tenčić itd., potem si lahko mislimo, v koliko je opravičeno vse vpitje: o italijanstvu v našem okraju!

Roparski napad. Pred nekaj dni se je klatil neki begunec vojne mornarice v okolici pazinske podobčine Trviž. Naletel je slučajno na neko dobro dušo, trvižkega kmeta, kateremu rada nagaja kapljica vina, ki je pa inače dobra, milosrdna duša. Saj ko bi to ne bil, bi se mu tudi ne zgodilo, kar se mu je v našem slučaju.

Begunec se mu je namreč pritožil, da nimá denarja, razumi se pa samo po sebi, da ni pove-

dal, da je begunec. Mož mu je dal, kar je imel drobiža pri sebi, namreč 40 novčičev, a mu povedal, da ima sicer še goldinarje pri sebi, a da nikakor ne premore toliko, da bi mu zamogel podariti en cel goldinar. Sicer mu je pa ponudil jesti in piti, ako hoče iti z njim v vas Trviž, koja leži na griču, oddaljena kakih 10 minut od erarne ceste. Begunec je vsprejel ponudbo. Ali komaj sta dospela pod sam Trviž, napadel je svojega dobrotnika ter ga hudo počel daviti. Na vpitje napadence so sicer prihiteli ljudje, a begunec je že pobral pete, pustivši krvavečega Perčiča na tleh, potem ko mu je pobral denar. Ker so jo, doznavši za to, koj za njim ubrali trvižki mladeniči, ni se mu posrečilo ubežati. V neki šumi blizu same Kašerge so ga prijeli ter pripeljali v Trviž k županu, kjer so ga čuvali, dokler ni prišel tja orožnik, ki je bil slučajno tisti dan na patrolji v onih straneh, kateremu so ga izročili.

Orožnik ga je prignal v Pazin ter od tam v Pulj. V začasnem pazinskem zaporu, da se je dečko, tako govore, ponašal jako rabijatno, kakor da bi mu ne bilo všeč, da so mu bili tako na kratko šteti dnevi — ukradene svobode.

Jubilej Črnogorske dinastije. To leto slavi vladajoča obitelj Črnogorska, dinastija Petrovičev, 200letnico svojega obstanka. S Cetinja poročajo, da je določeno službeno slaviti 200letnico dinastije Petrovič-Njeguš dné 8./20 septembra t. l.

Krvav pretep v Vizinadi. Iz Vizinade (Istra) poročajo: Dne 4. t. m. ob 7. uri zjutraj srečala sta se 1/4 ure od Vizinade na polju smrtna sovražnika, kmeta Jakob Sferk in Ivan Casali. Jela sta se pripraviti. Casali, človek, kojega sovražijo celó lastni njegovi sorodniki, ker je zeló nasilen in je bi zaradi svojih nasilnih dejanj že večkrat kaznovan, pograbil je Sferka za prsi, hoté ga udariti s kamnom. Sferk je imel srp v roki in hoté se ubraniti napadalca, zadel ga je po naključju s srpom na vratu, prizadevši mu takó hudo rano, da je Casali kmalu zatem umrl. Morlec proti svoji volji stavil se je prostovaljno orožnikom.

Praska med črnogorskimi tihotapci in avstr. finančnimi stražniki. Z Dunaja javljajo: Dne 3. t. m. bila je v Kotorskem okraju prava bitka med 35 črnogorskimi tihotapci z jedne strani ter avstrijsko patroljo finančne straže in orožniki z druge strani. Tihotapci so ustrelili dva orožnika in ranili dva finančna stražnika. Črnogorskih tihotapcev padli so štirje, koje so spravili na črnogorsko zemljo. Črnogorska vlada izrekla je svoje iskreno obžalovanje na tem dogodku ter odposlala oddelek vojakov, ki naj dovede krivce na Cetinje, kjer bodo kaznovani.

Sodnijsko Včeraj vršila se je pred tukajšnjim sodiščem razprava proti štirim fantalinom, ki so po noči od 2. na 3. marca t. l. ukradli iz zaloge čevljarja Jakoba Dobrille 30 parov čevljev, vrednih 170 gl. Te tatvine bili so obtoženi: kovač Ivan Gregorutti, iz Trsta, pristojen v Gradiško okolico; 18letni trgovski pomočnik Fran Celhar iz Prema pri Postojni, 17letni čevljarji vjenec Peter Perissin iz Trsta, pristojen v Videm na Laškem (vsi trije že kaznovani) ter 15letni (doslej še nekaznovani) kovaški vjenec Anton Kobau, iz Trsta, pristojen v okolico Postojnsko. Gregorutti in Kobau bila sta obtožena tudi par drugih, manjših tatvin in slednjič še Gregorutti, Celhar in Perissini, da so poskusili po noči od 4. na 5. februarja ulomiti v prodajalnico tukajšnjega sedlarja Josipa Uxe. Obtoženci so deloma priznali svojo krivnjo, toda dolžili so drug drugega. Sodišče je spoznalo krivimi vse štiri obtožence ter obsodilo: Gregoruttija na dve leti, Celharja in Perissinija vsakega na 14 mesecev in Kobaua na 6 mesecev težke ječe. Gregorutti in Celhar prideta po prestani kazni pod posebno policijsko nadzorstvo in v prisilno delavnico. Perissini pa bode izgnan iz tostranske državne polovice, ko dosedi svojih 14 mesecev.

Papirnati goldinarji. Do konca aprila meseca bilo je iz javnega prometa umaknenih in uničenih 56,945 282 gl. V prometu jih je ostalo le še 938.079.

Kolera se jako širi v Aleksandriji. Dne 5. t. m. je zbolelo 17 oseb in umrlo 11. Bog nas varuj te šibe! Uverjeni smo, da naše oblasti store vse, kar je v človeški moči, da zabranijo tej bolezní ustup v naše pokrajine.

